

עין משפט‏**נר מצוה**

צד א מיי פ"ה מה'ל סוכה הל' ז טו"ט"ע
א"ח ס' תרנט טעף יח:

רבינו חננאל

ומשני רב הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה פליג ואמר כשרה וישן תחתיו. ת"ש ב' סדינין מצטרפין וב' נסרים אין מצטרפין ר' מאיר אמר נסרין כסדינין. ואקשינן אליב' דרב אם אלו הנסרין בכל אחד יש בו ד' טפחים למה צריכין צירוף ד' טפחים ויותר מד' דינם א' צירוף למה לי אע"ג דלא מצטרפי פסולין הן. ומשני רב לעולם דאית בהו בכל אחד נד' ומצטרפין] מן הצד לד' אמות כדתנן בית שנפחת וסיכך על גביו כו'. תניא כרב סיככה בנסרין של ארז שאין בהן ד' כשרה יש בהן ד' טפחים ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר תניא כשמואל סיככה בנסרין שיש בהן ד' טפחים פסולה ושאין בהן ד' טפחים רבי מאיר פוסל ור' יהודה מכהשיר והלכה כרבי יהודה ומודה ר' מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם כו'. ואע"ג דקיי"ל רב ושמואל הלכתא כרב באיסורי והא איסורי היא אלא כיון דחזינן רבנן בתראי דשקלי וטרי בהני נסרין דאית בהו ארבעה טפחים אם הפכן בצדיהן וסיכך בהן פסולה או כשרה ופשט רב נחמן פסולה ואוקימנא נעשו כשפודין של (שלמים) [מתכות] מרפליגי בהפכן על צדיהן מכלל שאם סיכך בהן (כרבנן) [ברחבן] דברי הכל פסולה וסוגיא דשמעתא לפטילותא וריהטא. והא נמי דתניא ושאינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו או שנפרץ בו כדי שיודקר הגדי בבת [ראש] או שנתן עליה נסר שרחב ד' טפחים אף על פי שלא הכניס לתוכה אלא ג' פסולה ואוקימנא כגון דאית בה בפי א) הסוכה והכניס מן הנסר שלשה בסוכה וטפה חוץ לסוכה דהויא ליה האי טפה פסל היוצא מן הסוכה וסבר האי תנא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה:

חשק שלמה על ר"ח

^(א) נראה דל"ל כפי הכשר סוכה:

יד:

סוכה

פרק ראשון

סוכה

אי דאית בהו ארבעה למה ליה לאצטרופי. להווא ליטנא דאמר רב לקמן⁽¹⁾ דצאמנע פוסל צארעצה פריך דלאידך ליטנא⁽²⁾ דאמר דאפילו צאמנע אינו פוסל אלא צארעצ אמות לא קשיא מידי:

מצטרפין לארבע אמות. ולרצי יהודה אין מצטרפין דאפילו

מכוסה כולה צהן כשרה: **ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר**. אנסר שיש צו ארעצה נמי קאי כדמוכח לקמן⁽³⁾ דפריך מינה לשמואל דאמר סך פסול צאמנע פוסל צארעצה והכי נמי הוה מצי למימני ומודה רצי יהודה והא דנקט רצי מאיר רצותא היא כדפירש צקונטרס דאפילו רצי מאיר דמתמייר מודה צהא ועוד משום דעיקר ומודה אאין צהן ארעצה דאיפליגו צהו קאי ודוקא נקט צין נסר לנסר כמלא נסר דאי איכא פחות אע"פ שסך פסול צפחות מד' ישנים תחתיו היכא דמקום הפסול מרוצה גרע ומיהו צנסר ארעצה למאי דמוקי לה לשמואל לקמן⁽⁴⁾ צסוכה צת ח' אמות מנומנמות דכי יהיצי נסר ופסל עד אמנעה מהאי גיסא וחוזר ומתחיל מלדה השני ונותן תחלה נסר ואחר כך פסל דהוו להו שני פסלים צאמנע דאיכא צהו הכשר סוכה צשאר הפסלים לא נפקא מינה מידי צין כמלא נסר לפחות ממלא נסר דאי משום הכשר סוכה צצאמנע אפילו כל השאר מכוסה צנסרים עד הדופן אמרינן דופן עקומה ואי משום להכשיר שאר הפסלין שצין נסר לנסר הוו להו כצאמנעה דאמר שמואל צאמנע צארעצה א"כ אינו מועיל והו כללו של דצר דנסר ופסל כמלא נסר צנסרים פחותים מארעצה אפילו כל הסוכה עשויה קן כשרה אפילו תחת הנסרים ואפילו לרצי מאיר דהא ליכא ארעצה צמקום אחד וכי פסיל להו ר' מאיר היכא דאיכא תרתי נסרים צהדדי דמצטרפין שני הנסרים לארעצה אי נמי היכא דליכא צין נסר לנסר כמלא נסר דלא הוי מחנה על מחנה והיכא דנסרים רחצים ארעצה ויש צין נסר לנסר כמלא נסר לרצ דאמר לקמן צין מן האמנע צין מן הזד אינו פוסל אלא צד' אמות מיתוקמא הן צרייתא דעצידא כולה הכי וכשרה תחת הפסל ולא תחת הנסר ולשמואל מיתוקמא כששני הפסלים צאמנע וליכא ארעצ אמות עד הדופן וכולה פסולה אף תחת הפסלים חוץ מתחת שני הפסלים צצאמנע דכשרה:

הפכן על צידיהן. אליצא דרצ לא מיתוקמא הך פלוגתא דאמוראי אלא כרצי מאיר וצרחצים ארעצה וקיימא לן צפרק מי שהוליאהו (ערוצין דף מו:)‏ ר' מאיר ורצי יהודה הלכה כרצי יהודה אצל לשמואל מיתוקמא שפיר ככולי עלמא ומתוך כך נראה דהלכה כשמואל אף על גב דצעלמא הלכה כרצ צאיסורי⁽⁵⁾ ועוד לקמן פ' לולב הגזול (דף לו:)‏ דקאמר רצי יהודה סוכה אינה נוהגת אלא צארעצה מינין שצלולצ ופריך מההיא צרייתא דתניא כוותיה דשמואל דקמני סיככה צנסרים של ארז ולא מייתי מההיא דתניא כוותיה דרצ שמע

רצי יהודה היא: בשלמא לשמואל דאמר צהן ד' וקאמר רצי יהודה שני נסרים של שלשה טפחים ואע"ג דנפיק מתורת לצוד אין מצטרפין לפוסלה כולה מסככין צהן ורצי מאיר שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה דאפילו כולה מסוככת צהן כשרה ור' יהודה היא: בשלמא לשמואל בוי. נוקמא להך פלוגתא נמי צשאין צהן ד' וקאמר רצי יהודה שני נסרים של שלשה טפחים ואע"ג דנפיק מתורת לצוד אין מצטרפין לפוסלה כולה מסככין צהן ורצי מאיר שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה דאפילו כולה מסוככת צהן כשרה ור' יהודה היא: בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה מאי מצטרפין מצטרפין לארבעה אלא לרב דאמר בשיש בהן ארבעה מחלוקת אבל אין בהן ארבעה למה להו לאיצטרופי אי דאית בהו ארבעה אמאי והא קנים בעלמא נינהו לעולם דאית בהו ארבעה ומאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד ליטנא אחרנא בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לרב בשלמא לר' מאיר מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לרב בשלמא לר' מאיר מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לר' יהודה דאמר אפי' יש בהן ארבעה כשרה מאי אין מצטרפין קנים בעלמא נינהו איידי דקאמר ר' מאיר מצטרפין אמר רבי יהודה אין מצטרפין תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל תניא כוותיה דרב⁽⁶⁾ סככה בנסרים של ארז⁽⁷⁾ שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה יש בהן ארבעה רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר א"ר יהודה מעשה בשעת הסכנה שהביאנו נסרים שהיו בהן ארבעה וסיכבנו על גבי מרפסת וישבנו תחתיהן אמרו לו⁽⁸⁾ משם ראייה אין שעת הסכנה ראייה|תניא כוותיה דשמואל⁽⁹⁾ סככה בנסרים של ארז שיש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ר' מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח⁽¹⁰⁾ פסל ביניהם וכשרה ומודה רבי יהודה שאם נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ואין ישנים תחתיו והישן תחתיו לא יצא ידי חובתו אתמר הפכן על צידיהן רב הונא א"אמר פסולה ורב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי כשרה איקלע רב נחמן לסורא עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ליה הפכן על צידיהן מהו אמר להו פסולה נעשו כשפודין של מתכת אמר להו רב הונא לא אמרי לכו אמרי⁽¹¹⁾ כוותי אמרו ליה ומי אמר לן מר טעמא ולא קבלינן מיניה אמר להו ומי⁽¹²⁾ בעיתו מינאי טעמא ולא אמרי לכו לימא מסייע ליה אינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו או שנפרצה בה פרצה כדי שיודקר בה גדי בבת ראש או שנתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים אע"פ שלא הכניס לתוכה אלא שלשה טפחים פסולה היכי דמי (מאי⁽¹³⁾) לאו כגון שהפכן על צידיהם לא הכא במאי עסקינן כגון דאנחה אפומא דמטללתא דעייל תלתא לגזי ואפיק חד לבר דהוה ליה פסל היוצא מן הסוכה וכל פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה: מתני'

שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה דאפילו כולה מסוככת צהן כשרה ור' יהודה היא: בשלמא לשמואל בוי. נוקמא להך פלוגתא נמי צשאין צהן ד' וקאמר רצי יהודה שני נסרים של שלשה טפחים ואע"ג דנפיק מתורת לצוד אין מצטרפין לפוסלה כולה מסככין צהן ורצי מאיר שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה דאפילו כולה מסוככת צהן כשרה ור' יהודה היא: בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה מאי מצטרפין מצטרפין לארבעה אלא לרב דאמר בשיש בהן ארבעה מחלוקת אבל אין בהן ארבעה למה להו לאיצטרופי אי דאית בהו ארבעה אמאי והא קנים בעלמא נינהו לעולם דאית בהו ארבעה ומאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד ליטנא אחרנא בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לרב בשלמא לר' מאיר מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לרב בשלמא לר' מאיר מאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד אלא לר' יהודה דאמר אפי' יש בהן ארבעה כשרה מאי אין מצטרפין קנים בעלמא נינהו איידי דקאמר ר' מאיר מצטרפין אמר רבי יהודה אין מצטרפין תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל תניא כוותיה דרב⁽⁶⁾ סככה בנסרים של ארז⁽⁷⁾ שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה יש בהן ארבעה רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר א"ר יהודה מעשה בשעת הסכנה שהביאנו נסרים שהיו בהן ארבעה וסיכבנו על גבי מרפסת וישבנו תחתיהן אמרו לו⁽⁸⁾ משם ראייה אין שעת הסכנה ראייה|תניא כוותיה דשמואל⁽⁹⁾ סככה בנסרים של ארז שיש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ר' מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח⁽¹⁰⁾ פסל ביניהם וכשרה ומודה רבי יהודה שאם נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ואין ישנים תחתיו והישן תחתיו לא יצא ידי חובתו אתמר הפכן על צידיהן רב הונא א"אמר פסולה ורב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי כשרה איקלע רב נחמן לסורא עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ליה הפכן על צידיהן מהו אמר להו פסולה נעשו כשפודין של מתכת אמר להו רב הונא לא אמרי לכו אמרי⁽¹¹⁾ כוותי אמרו ליה ומי אמר לן מר טעמא ולא קבלינן מיניה אמר להו ומי⁽¹²⁾ בעיתו מינאי טעמא ולא אמרי לכו לימא מסייע ליה אינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו או שנפרצה בה פרצה כדי שיודקר גדי בבת ראש או שנתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים אע"פ שלא הכניס לתוכה אלא שלשה טפחים פסולה היכי דמי (מאי⁽¹³⁾) לאו כגון שהפכן על צידיהם לא הכא במאי עסקינן כגון דאנחה אפומא דמטללתא דעייל תלתא לגזי ואפיק חד לבר דהוה ליה פסל היוצא מן הסוכה וכל פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה: מתני'

שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה דאפילו כולה מסוככת צהן כשרה ור' יהודה היא: בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה מאי מצטרפין מצטרפין לארבעה אלא לרב דאמר בשיש בהן ארבעה מחלוקת אבל אין בהן ארבעה למה להו לאיצטרופי אי דאית בהו ארבעה אמאי והא קנים בעלמא נינהו. דהא אמר רצ אין צהן ארעצה דצרי הכל כשרה: דר' אמות מן הצד. דמן הזד אין סך פסול פוסל אלא צד"א דצציר מהכי גמירי דופן עקומה וקאמר רצי יהודה שני נסרים של ארעצה ארעצה וכן סידר והולך עד ד"א אין מצטרפין שאף כולה ראוץ לסך צהן דלית ליה גזרת תקרה: בשעת הפכנה. שגזרו העוצדי כוכצים גזרה על המנחות: והביאנו נסרים. שאין הנכרים מכירין שמהא לשם סוכה: ומודה ר' מאיר. צין שיש צהן ארעצה צין שאין צהן ארעצה: שאם יש בין נסר לנסר בוי. ולקמן (דף יח.) מוקי לה צסוכה צת שמונה אמות מנומנמות דכי יהיצי נסר ופסל עד אמנעה מהאי גיסא וחוזר ומתחיל מלדה השני ונותן נסר תחלה ואח"כ פסל כמו כן עד אמנעה הוו להו שני פסלים צאמנע והן של שמונה טפחים ואיכא הכשר סוכה ונסרים שצה לא פסלי לה דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים האמנעיים: פפס.⁽¹⁾ פסולת גורן ויקצ דהוא סך כשר. והכי נמי מצי למימני ומודה רצי יהודה צהנך דאית צהו ארעצה דפוסלין שאם יש צין נסר לנסר כו' והאי דנקט רצי מאיר רצותא היא דאפי' רצי מאיר דמתמייר מודה צהא: ומודה רבי יהודה. דאף על גב דאיהו מיקל צשאין צהם ארעצה מודה הוא צנסר אחד וצו ארעצה שאם נתנו צסוכה מן הזד שאע"פ שהיא כשרה מן הזד על ידי דופן עקומה לא יישן תחתיו: הפכן על צידיהן. נסרים שיש צהם ארעצה שסיכך צהן ולא הטיל רחצן על הסוכה אלא השכיצן על צידן שהוא פחות מג': פפולדה. כדמפרש לקמן דכיון דיש שם פסול עליהן נעשו כשפודין של מתכת הפסולין לסך צכל ענין שהופכן: כשרה. דטעמא משום גזירת תקרה וכי האי גוונא לא עצדי אינשי תקרה: עול לגביה רב חסדא ורבה. לשאלו אולי יאמר כדצריהם: ושאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו. גרסינן ול"ג אלא: אושנפרצה בה פרצה. צאחת הדפנות סמוך לקרקע: שיודקר גדי. דהיינו שלשה טפחים: בבת ראש. צהדיא וצריזות: היכי דמי. דרחצ ארעצה ולא הכניס צו אלא שלשה: לאו שהפכן. כולן על צדיהן וסיככה כולה צהן: דאנחה. ונסר אחד דווקא קאמר: אפומא דמשלללתא. אצל רוח רציעי שאין שם דופן דלפקיה מיניה ע"י דופן עקומה דהא אין כאן דופן אלא פתח ואע"ג דלא עיילי כולי' לתוך חלל דפנות הזדדים פסול דההוא טפח דאצראי מיתשצ נמי כי סוכה דאלו סך כשר הוה מותר לישן שם ויואל ידי סוכה דאמרינן הסוכה כי האי גוונא נידון כסוכה: מתני'

מסורת הש"ס‏**עם הוספות**

^(א) לקמן ז: לו. צ) [שצח כט: ושם נסמין.] ג) [לקמן ז: לו.]. ד) [ע"י מוספות לקמן לו: ד"ה ר' יהודה]. ה) [מגילה כג. מיר יט. סנהדרין י:י.]. ו) עיין תוס' לקמן לו: ד"ה ר"י. ז) יו. ט) יח. פ) בכורות מט ע"ב.

ליקוטי רש"י

שני נסרים אין מצטרפין. לפוסלה משום גזרת תקרה שאפילו כולה מסוככת צנסרים כשרה, רצי יהודה קאמר לה, דאית ליה מסככין צנסרים. רבי מאיר אומר אף נסרים. מצטרפין לשיעור סך פסול לפוסלה [לקמן יז:]. משם ראייה. צממיה [לקמן כח:].

הגהות וציונים

^[א] ברי"ף ובריטב"א ובכת"י ליתא חיבות "של ארז" וכן מובא ג"י זו בתוס' לקמן לו ע"א ד"ה מאי ארז: צ] בקצת דפוסים הגירסא אמרו: ג] [ברש"י ליתא [גליין):